ZFBF1B56997

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen

---

Zaak- & documentnr. : Z/19/050601/201404632

Opsteller : Luc Velhorst / Margot Sloot

Portefeuillehouder : G. Tiedink

Team : Ruimtelijke Ontwikkeling

Samenvatting

In de regio Arnhem Nijmegen wordt in 2019 en 2020 een regionale energie strategie (RES), ontwikkeld. Met de RES wordt in samenwerking tussen onder andere regiogemeenten en de provincie invulling gegeven aan een aantal specifiek omschreven onderdelen van het Nationaal Klimaatakkoord.
De RES is een instrument om ruimtelijke inpassingen voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur te onderzoeken en vast te stellen. De eerste stap in de totstandkoming van de RES is het komen tot uitgangspunten en procesafspraken in een startnotitie. Mede op voorstel van de regionale portefeuillehouders Duurzaamheid bieden wij een concept-startnotitie RES aan uw raad aan met een voorstel tot een reactie.
Na de zomer wordt aan de hand van de reacties op het concept en de eventuele wijzigingen van het Klimaatakkoord door de regionale portefeuillehouders Duurzaamheid een voorstel voor een definitieve startnotitie opgesteld. Deze wordt dan ter besluitvorming aan de colleges voorgelegd met verzoek tot een voorstel tot vaststelling aan de raden.

Beslispunten

1. De raad besluit de reactie op de concept startnotitie Regionale Energie Strategie (RES) Arnhem Nijmegen vast te stellen (conform het voorstel in bijlage 2).

Aanleiding

In het Nationaal Klimaatakkoord zijn nationale doelen geformuleerd om, in lijn met het Akkoord van Parijs (2015), de CO2 uitstoot te verlagen. Om invulling te geven aan de nationale doelen en afspraken is regionaal maatwerk nodig. Dit geldt in het bijzonder voor de ruimtelijke inpassing van hernieuwbare opwek, opslag en de infrastructuur voor warmte en elektriciteit. Ruimte is immers een schaars goed.

Per regio worden regionale energiestrategieën opgesteld (RES) en dus ook in de Regio Arnhem Nijmegen. De RES is een instrument om ruimtelijke inpassingen voor de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de daarvoor benodigde opslag en energie-infrastructuur te onderzoeken en vast te stellen. Met de koepels VNG, IPO en UvW zijn landelijke afspraken gemaakt over de inhoud van de RES. Ook de planning is voor alle regio's gelijk (zie verder het onderdeel Planning van dit voorstel).

De RES is als onderdeel van de afspraken uit het Inter Bestuurlijk Programma (IBP) een gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeenten, waterschappen en provincies, waarbij decentrale overheden hun eigen afwegingsruimte houden. Binnen de Regio Arnhem

Nijmegen heeft het portefeuillehoudersoverleg Duurzaamheid (16 gemeenten) samen met de provincie, 3 waterschappen en netbeheerder Liander de verantwoordelijkheid opgepakt om te komen tot een RES die past bij de regio, namelijk “Van, Voor en Door de Regio”. Het belang van de opgave en een brede betrokkenheid van niet alleen de overheden, maar zeker ook van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en inwoners, wordt daarmee onderschreven. Een regionaal perspectief is essentieel om te komen tot de meest optimale oplossingen, het zo efficiënt mogelijk benutten van bronnen, het borgen van samenhang tussen locaties voor duurzame opwek en het benutten kansen voor zorgvuldige ruimtelijke inpassing. Dit vraagt van bestuurders en raadsleden om over de eigen gemeentegrenzen heen te kijken en te denken vanuit gemeenschappelijke belangen. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050. Met de RES wordt voortgeborduurd op de in de regio reeds ingeslagen weg van de Routekaart Energietransitie, die in 2018 is geactualiseerd.

Vanuit het PFO Duurzaamheid geleiden individuele bestuurders concrete voorstellen inzake de RES door het besluitvormingsproces in eigen huis. Vóór het najaar van 2020 dienen de betrokken overheden in dit kader in ieder geval een startnotitie, een concept-bod en een eindbod vast te stellen. In april en mei 2019 zijn er in de regio algemene raadsinformatiebijeenkomsten georganiseerd, waarin uw raad is geïnformeerd over de RES, het te doorlopen proces en de besluitvormingsmomenten. Ook is er een procesnotitie aan u overlegd.

Het RES-proces start met het vaststellen van de kaders in een startnotitie, waarmee de betrokken overheden aangeven in te stemmen met de afspraken, uitgangspunten en ‘spelregels’ om te komen tot een RES.

De gezamenlijke portefeuillehouders Duurzaamheid hebben op 15 mei 2019 ingestemd met het vrijgeven van een concept startnotitie (bijlage 1). Het document geeft onder andere inzicht in het totstandkomingsproces van de RES, de besluiten die genomen moeten worden, de doelen van de energieopgave, het plan van aanpak om te komen tot een concept-bod, de mogelijkheid om de omgeving daarbij te betrekken en mogelijke meekoppelkansen. Het concept wordt nu ter consultatie aan de betrokken overheden voorgelegd, waarbij er de mogelijkheid is om reacties voor het zomerreces kenbaar te maken. In bijlage 2 is een voorstel voor een reactie door uw raad weergegeven. De reacties uit de raden worden na de zomer meegenomen door het PFO Duurzaamheid bij het opstellen van de definitieve startnotitie. Tevens worden eventuele wijzigingen uit het nog te ondertekenen Nationale Klimaatakkoord meegenomen. De definitieve startnotitie wordt vervolgens in najaar van 2019 ter besluitvorming aan uw raad aangeboden.

Met de RES Arnhem Nijmegen wordt, door middel van ‘kansrijke’ zoekgebieden, mede bepaald hoe de regionale opgave voor onder andere grootschalige duurzame opwek van zon en wind kan worden verdeeld over de diverse gemeenten. De RES is overigens zeker niet het enige instrument van de energietransitie. Thema’s zoals energiebesparing, het benutten van dakoppervlakten voor zonnepanelen, windenergie op zee, mobiliteit, waterkracht en biomassa zijn onverkort van groot belang. Ook zullen kansen voor innovaties worden benut. In ons voorstel met een concept- reactie (bijlage 2) verzoeken wij hier expliciet aandacht aan te besteden in de startnotitie.

Planning

Landelijk geldt de afspraak dat het RES-proces binnen 1 jaar na ondertekening van het Nationaal Klimaatakkoord (naar verwachting najaar 2019) moet zijn afgerond. Het RES moet daarmee in het najaar van 2020 beschikbaar zijn. Er zijn daartoe in de regio Arnhem Nijmegen in een korte periode 3 belangrijke besluiten nodig, de namelijk vaststelling van de startnotitie, het concept-bod en het eindbod. Voor nadere informatie over het besluitvormingsproces verwijzen wij u naar figuur 3 op blz. 11 van de startnotitie. Overigens heeft de VNG recent voorgesteld om het gehele proces tot en met het definitieve RES met een half jaar extra te verruimen.

Om de beoogde planning te kunnen halen, zullen alle deelnemende partijen in de regio (16 gemeenten, provincie, waterschappen en netbeheerder) hun besluitvormingsproces moeten laten aansluiten. Dit geldt ook voor vaststelling van de startnotitie in het najaar van 2019, waarvan nu een concept document voorligt. Door nu de mogelijkheid te bieden om te reageren op de concept startnotitie, is de verwachting dat de besluitvorming over de startnotitie in het najaar sneller tot stand kan komen.

Beoogd effect

Het vertrekpunt voor de RES Arnhem Nijmegen is de Gelderse ambitie van 55% CO2 reductie in 2030, ten opzichte van 1990, met een doorkijk van 95% CO2 reductie in 2050. Deze ambitie is eerder in het Gelders Energie Akkoord onderschreven. Er wordt gestreefd naar een maximale inzet van de potentiële bronnen voor opwek van duurzame energie en warmte.

Argumenten

1. *De startnotitie bevat afspraken, uitgangspunten en 'spelregels' om te komen tot een RES, waarmee invulling moet worden gegeven aan voornoemde essentiële en tegelijkertijd forse en complexe duurzaamheidsopgave*. Deze opgave vraagt om een zorgvuldig besluitvormingsproces, binnen relatief beperkte tijd. Door betrokken overheden kennis te laten nemen van en te laten reflecteren op een concept startnotitie kan de kwaliteit van het te doorlopen RES-proces, en daarmee de uitkomst van dit proces, worden verbeterd.
2.
    a. *Het college is positief gestemd over de ambities die met het RES worden nagestreefd en erkent de noodzaak van een regionale aanpak.* Het college heeft echter nog wel een aantal aandachtspunten, die zij aangevuld dan wel verhelderd wil zien in de vast te stellen startnotitie. Het betreft onder andere de kwantitatieve opgave waar de regio zich aan verbindt, de invulling van participatie, een evenredige verdeling van lusten en lasten en innovaties. Deze punten zijn verwoord in bijlage 2.
    b. *Colleges en de raden binden zich, met het vaststellen van de startnotitie in het najaar, nog niet aan de uitkomsten van de RES.* Er wordt wel van alle partners gevraagd dat zij bereid zijn om eventuele ruimtelijk-beleidsmatige belemmeringen te (gaan) opheffen én om resultaten van de RES op te nemen in het lokale beleid. Besluitvorming daarover is aan de orde op het moment dat het concept-bod RES ter consultatie aan de raden wordt voorgelegd.

Kanttekeningen

1. *Het Klimaatakkoord is nog niet door alle partners ondertekend*. Dat geldt ook voor de VNG. De VNG zal na de zomer een voorstel aan haar leden, de gemeenten, voorleggen. Ook het kabinet moet nog een reactie geven op het (ontwerp) Klimaatakkoord.
2.
    a. *Hoewel er nog geen sprake is van een vastgestelde startnotitie, is het uitvoeringsproces (richting een concept bod) feitelijk reeds in gang gezet.* Zo is een eerste startbijeenkomst met stakeholders ingepland. Dit mede in verband met de grote tijdsdruk waaronder het RES proces wordt doorlopen. Mogelijkheden voor wijzigingen van het voorgestelde proces in de concept startnotitie zijn hiermee naar verwachting beperkt.
    b. *Deelname aan het proces houdt in dat gemeenten hun verantwoordelijkheid delen met andere regiogemeenten en de provincie*. De RES partners spreken met elkaar af dat zij streven naar onderlinge consensus. Niettemin bestaat de (onverhoopte) kans dat het zal gaan om een meerderheidsbesluit. Ook bestaat er een kans dat de provincie haar bovenlokale bevoegdheden zal gaan gebruiken.

Financiële paragraaf

De kosten voor gemeentelijke deelname aan het RES-proces zijn voor 2019 reeds gedekt met het aanwezige budget 2019 voor regionale samenwerking inzake duurzaamheid. De kosten van doorwerking naar lokaal beleid maakt onderdeel uit van het totaal aan geraamde kosten in de Voorjaarsnota 2019.
Er is op dit moment nog geen beeld van de budgettaire gevolgen van het bovenlokale RES-proces in 2020-2021.

Communicatie

In hoofdstuk 4 van de concept-startnotitie is weergegeven op welke wijze vanuit het proces van de RES invulling wordt gegeven aan participatie en communicatie.

Participatie
Ten aanzien van participatie komt het er in hoofdlijnen op neer dat stakeholders actief in de totstandkoming van het RES worden betrokken. Stakeholders zijn volgens de concept startnotitie belangrijke partners om tot een breed gedragen regionaal bod te komen, waaronder de netbeheerder, natuur- en milieuorganisaties, land- en tuinbouworganisaties, energiecoöperaties en woningbouwcorporaties. Daarnaast wordt gedacht aan het betrekken van grote bedrijven, het MKB en maatschappelijke instellingen, waar zij een relevante bijdrage kunnen leveren. Deze stakeholders worden uitgenodigd voor deelname aan regio-ateliers. Overigens richt men zich ook op partijen en groepen in de samenleving die nog wat op afstand staan van of sceptisch staan tegenover de energietransitie.

De mate en wijze van participatie van inwoners en lokale bedrijven is volgens de startnotitie ‘primair’ aan de lokale besturen. In ons voorstel met een concept- reactie hebben wij hierover een principiële kanttekening geplaatst (bijlage 2).

Tijdens het RES proces zal de gemeente zelf ook meedenken over kansrijke locaties voor grootschalige duurzame energieopwekking, binnen onze verantwoordelijkheid voor een goede leefomgevingskwaliteit. Complicerende factor daarbij is dat op grond van het Klimaatakkoord en de RES de gemeente de verantwoordelijkheid hierover met de overige regiogemeenten en de provincie moet delen. Indien er onverhoopt in de regio geen consensus worden bereikt, is de meerderheid bepalend. Dit heeft ook gevolgen voor de mate en wijze van participatie, die nog verder wordt uitgedacht. In feite wordt van iedereen, dus ook de burgers, gevraagd om vanuit bovenlokale doelstellingen mee te denken.

Communicatie
Op het gebied van communicatie wordt in de concept startnotitie het belang van bewustwording, een gedeeld beeld van de omvangrijke en urgente duurzaamheidsopgave en het creëren van eigenaarschap benadrukt. Het bevorderen hiervan is een taak van de gezamenlijke overheden. Daar waar de energietransitie ingrijpt op de leefwereld van de inwoners, wordt in de concept notitie een beroep op de gemeenten en het lokale energie- en duurzaamheidsbeleid gedaan.

Tevens wordt waarde gehecht aan een zorgvuldig en transparant proces om te komen tot de RES, hetgeen maatschappelijke acceptatie van de uitkomst zal bevorderen. Lokale bestuurders en volksvertegenwoordigers worden hiertoe door middel van nieuwsbrieven en bijeenkomsten met regelmaat geïnformeerd. Via de website van de regio (www.regioan.nl) wordt periodiek over de stand van zaken en voortgang van de RES in de regio gecommuniceerd.

Ons college maakt actief gebruik van onze eigen lokale communicatiemiddelen, in aansluiting op de reeds ingezette koers voor onze eigen ambities voor de energietransitie, om het RES proces expliciet binnen onze samenleving onder de aandacht te brengen.

Intergemeentelijke samenwerking

De RES is bij uitstek een voorbeeld van vergaande samenwerking met regiogemeenten en in dit geval ook met andere partners zoals de provincie Gelderland. Daarbij zij aangetekend dat de samenwerkingspartners allen hebben ingestemd met het tijdspad, waarmee aan de landelijke afspraak (afronden RES binnen 1 jaar na ondertekening Klimaatakkoord) wordt voldaan.

De samenwerkingspartners hanteren hiermee allen dezelfde strakke mijlpalen ten aanzien van besluitvorming. De VNG heeft overigens recent verzocht om RES-periode met een half jaar te verlengen.

Bijlagen

1. *201409088 - Concept Startnotitie RES Regio Arnhem Nijmegen d.d. 17 mei 2019*
2. *201406458 - Reactie concept startnotitie RES Arnhem Nijmegen*
3. *201409094 - Raadsbesluit*

Duiven, 28 mei 2019.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

ing. C.J. (Chris) Papjes	drs. H.B.I (Rik) de Lange
secretaris	burgemeester